

Ur Mimers brunn

■ DEN NORDISKA DIMENSIONEN kommer att ha en framträdande plats i Mimers verksamhet under 2017. I maj (3-5) är Mimer och Encell arrangörer för den nordiska forskarkonferensen om vuxenutbildning och vuxnas lärande som genomförs roterandes mellan de nordiska länderna vartannat år. Konferensen, som är den sjunde i ordningen, kommer liksom tidigare år att präglas av ett tydligt folkbildningsforskningsspår.

Mimers årliga forskarkonferens (7-8/11) får dessutom en påtagligt nordisk inramning. Inte nog med att Mimers nordiska doktorandnätverk, för fjärde året i rad, arrangerar en förkonferens i form av ett doktorsymposium (6-7/11). När sedan Mimerkonferensen avslutas tar i år en annan nordisk aktivitet vid. I samarbete med Nordiska folkhögskolerådet anordnar Mimer en konferens för strategiska samtal om forskning om folkhögskolorna i Norden (8-9/11).

Vid själva Mimerkonferensen, som i år samarrangeras med Utbildningsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet och Nordens folkhögskola i Kungälv, står temat musik och bildning i förgrunden. Musikens och de estetiska uttryckens betydelse för folkbildningen kan knappast överskattas. Volymmässigt är det t ex här vi hittar de stora delarna av landets studiecirkelverksamhet.

Petra Werner, vars avhandling nämns härinvid, visar på ett annat sätt att närma sig de estetiska aspekterna av folkbildning i vid bemärkelse. Detta genom att analysera vilka estetiska gestaltningar som präglar program med kunskapsspridande ambitioner inom SVT.

I Mimerblad hittar du som vanligt aktuell information om publikationer och aktiviteter inom det disciplinöverskridande folkbildningsforskningsfältet.

Henrik Nordvall

SVT:s bildande estetik

I SIN DOKTORSAVHANDLING i estetik, *Ett medialt museum: lärandets estetik i svensk television 1956-1969* (Södertörns högskola, 2016), gör Petra Werner närläsningar av ett urval av program i TV-mediets tidiga historia i Sverige. Det är en tid som starkt präglas av en public service-anda som innefattar folkbildande ambitioner. En ambition att informera allmänheten som fångas i programförklaringen "att verka i allmänhetens tjänst". Den historiska kontexten är inte i fokus i avhandlingen, men bildar ändå en viktig ram för förståelsen av de olika typer av tv-program som analyseras i studien. En gemensam nämnare för programmen är att samtliga inbegriper processer avsedda att främja lärande och Werner riktar sökluset mot programmets estetiska gestaltning av lärandeprocesser och hur ett bildningstänkande formeras.

Programmen som är underlag för analys är genrer som dokumentärer, reportage och dramatiseringar. Program av bland annat Jan Troell, Ria Wägner och Lasse Holmqvist är underlag för närläsningar. Werner argumenterar för att studien ämnesmässigt befinner sig i skärningspunkten mellan estetik, svensk tevehistoria och bildningsbegreppets idéhistoria. Programmen betraktas som enskilda estetiska verk och varken avsändarperspektivet eller receptionen av programmen är centralt för studien. Det som lyfts fram vad gäller produktionen är det stora inflytande enskilda producenter och mindre redaktioner hade i utformningen av programmen. Det fanns inte heller någon större konkurrens om tittarna, vilket hade sin förklaring i att det endast fanns en tv-kanal under den här tidsperioden.

Begreppet medialt museum som formuleras i studien bygger på inspiration

från Malraux och Gadamer och är en modell som ämnar fånga lärandeprocessers estetiska och temporala aspekter. I den omfattande analysdelen i avhandlingen bildar modellen utgångspunkt för en indelning av det analyserade materialet i tre kategorier som benämns som uppmärksamhet, berättelse och lek. Tidsaspekten är även den central i de teoretiska utgångspunkter som formar studien. Werner utvecklar en syn på det temporala som innebär att nutid, samtid och dåtid ska ses som en enhet som existerar samtidigt. Programmen betraktas som en del av vårt kollektiva minne och utgör ett immateriellt kulturarv.

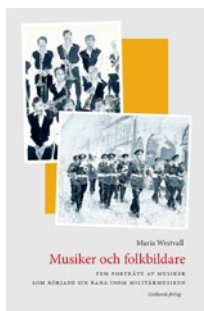
Petra Werner

EN AV DE VIKTIGASTE poängerna med studien är att programmen inte följer ett klassiskt bildningsideal som betonar vetenskap, konst och litteratur, utan att det snarare är sinnliga upplevelser som är det centrala i programmen. I fokus står individers utforskande och egna lärande. Det är enligt Werner ett anti-auktoritärt förhållningssätt som skapas utifrån en uppmaning till egen aktivitet, där leken och berättelsen skapar en möjlighet till kritisk reflektion. Werner menar att programmen ger uttryck för ett vidgat bildningsbegrepp som omfattar ett sinnligt varseblivande och som "handlar om att växa och bli till som människa" (s. 205). Studien ger ett tankeväckande bidrag till forskning om tv-mediets historia och om bildningsideal i relation till estetik.

Marinette Fogde

Folkbildande militärmusiker och folkligt musicerande

I Maria Westvalls *Musiker och folkbildare: fem porträtt av musiker som började sin bana inom militärmusiken* (Gidlunds förlag, 2016) får vi via livsberättelser bekanta oss med militärmusikens betydelse för svenskt musikliv. De fem musicerande "militärkillarna" som kommer till tals i boken – Ingemar Sandqvist, Gert-Åke Walldén, Carlo Nilsson, Stig Gustavsson, Gunnar Lundin, Karl-Gustaf Lundin och Sölve Kingstedt – ger en ingång att förstå det militära musicerandets samhälleliga betydelse över hela sju decennier. Personporträtten speglar särskilt kopplingarna mellan institutionaliserad militärmusik och andra centrala institutioner i svenskt musikliv såsom regionmusiken, orkesterföreningar, studieförbund, storband och kommunala

pedagogiska området i Sverige, men noterar också att kvinnors deltagande varit uteslutet. Författaren noterar även att militärmusikernas känsla för gemenskap är synnerligen stark och att deras individuella bidrag ofta ter sig underordnade den kollektiva musikaliska "kroppen" och dess uttryck.

Erik Nylander

musikskolor. Westvall argumenterar för att den fria musikutbildning och kompetens som militärkillarna erhöll bidragit starkt till en demokratiseringsprocess inom det musik-

Temanummer om internationell arbetarbildning

Arbetarbildning (*worker's education*) är huvudtemat för den nittionde utgåvan av tidskriften *International Labor and Working-Class History* (Cambridge University Press, 2016). Bland numrets tretton artiklar återfinns studier från så väl Europa, Afrika och Asien som Karibien och Latinamerika. Två svenska folkbildningsforskare medverkar med bidrag. Jenny Jansson jämför institutionaliseringen av arbetarbildningen i Storbritannien och Sverige, där den förra framstår som mer splittad än den centraliserade svenska arbetarbildningen. Petros Gougoulakis skriver om arbetarbildningen i Sverige som en del av en folkbildningsrörelse som verkat både för att förbättra arbetares situation och för att forma institutioner och samhällsnormer enligt arbetarrörelsens visioner och prioriteringar.

Folkbildningen och flyktingsituationen

- diskussioner om inkludering och tillhörighet på Mimerkonferensen 2016

Den senaste Mimerkonferensen, som arrangerades 8-9 november 2016 i samarbete med Institutionen för Urbana Studier vid Malmö Högskola och Region Skåne, hölls i Malmö högskolas nyinvigda Niagara-byggnad. Vid konferensen uppmärksammades särskilt den samtida flyktingsituationen och dess utmaningar för folkbildningen. Vad vet vi redan om vad som görs på bland annat studieförbund och folkhögskolor i Norden? Hur utvecklar vi ny kunskap om folkbildningens betydelse för nyanländas inkludering i samhället? Vilka kunskapsbehov finns bland aktiva folkbildare?

På konferensens första dag hölls ett panelsamtal på temat Folkbildning som en arena för inkludering av nyanlända: möjligheter och farhågor ur forskarperspektiv. I panelen medverkade Lisbeth Eriksson, docent i pedagogik, Stockholms universitet, Ali Osman, docent i pedagogik, Stockholms universitet, Afrah Abdulla, doktorand i pedagogik, Högskolan Väst och David Ekholm, FD i socialt arbete, Linköpings universitet. Samtalsledare var Johan Söderman, docent i musikpedagogik, Malmö högskola och Göteborgs universitet. Den andra dagen anordnades ett

panelsamtal på temat Att arbeta med folkbildning för nyanlända: erfarenheter och kunskapsbehov. I denna panel medverkade Ulf Wallin, senior advisor, Folkhögskolespåret, Kodra Alhir, ordförande för Europeiska föreningen för människors utveckling, Malmö, Kerstin Mikaelsson, utredare, Studieförbunden och Ann Lundborg, utvecklare folkbildning och bibliotek, Region Skåne. Som samtalsledare fungerade Lina Brustad, doktorand i pedagogik, Göteborgs universitet och Studieförbundet Vuxenskolan. David Ekholm presenterade också sin nyligen framlagda doktorsavhandling om hur individens deltagande i idrottssammanhang ses som en lösning på sociala problem.

På papersessionerna presenterades arbeten som berörde bland annat lärares identitetskonstruktion, medborgarskap, mötet med nyanlända, integration och lärande, folkskolans värderingar, folkhögskolan som väg till social mobilitet, folkhögskolans mobilitet i utvecklingsfrågor, folkbildning och mångfald och deltagares självvärdering av deltagande i de danska afterskolorne. Andreas Fejes, Mimers ordförande, summerade konferensen

(Fr. v.) Lina Brustad, Ulf Wallin, Kodra Alhir, Kerstin Mikaelsson och Ann Lundborg i samtal om folkbildning för nyanlända.

som att diskussionerna hade handlat om "a longing to belong" – en längtan efter tillhörighet och vad denna tillhörighet består av.

I anslutning till konferensen hölls också ett doktorandsymposium. Symposiumet inleddes med att Bosse Bergstedt, professor i pedagogik, reflekterade om Grundtvigs tänkande i relation till post-humanistiska perspektiv. Vidare diskuterade doktoranderna sina pågående arbeten. Doktorandnätverket arbetar för att samla doktorander inom folkbildningsforskningsfältet och verkar för kontinuerliga nätverksträffar, i anslutning till Mimerkonferensen men också därutöver. För mer information om nätverket kontakta sofia.osterborg.wiklund@liu.se.

Annika Pastuhov

Nordisk konferens om vuxnas lärande i maj 2017

Finns det en särskild nordisk modell för vuxenutbildning och folkbildning? Och hur väl är i så fall den modellen anpassad till en tid som präglas av global rörlighet? Det är några av frågorna som kommer att diskuteras under The 7th Nordic Conference on Adult Education and Learning, som denna gång har temat Adult education in the age of global mobility. Konferensen äger rum i Jönköping den 3-5

maj 2017 och i år är Mimer, tillsammans Encell – Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande, värdar för arrangemanget. Huvudtalare är gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström, professor emeritus Kjell Rubenson, University of British Columbia (Kanada) och professor Annette Sprung, University of Graz (Österrike).

Sista datum för att insända egna bi-

drag har passerat men så väl forskare som forskningsintresserade praktiker verksamma inom folkbildning och vuxenutbildning är välkomna att anmäla sig som deltagare senast 3:e april 2017.

Besök Encells hemsida för mer information och anmälan: center.hj.se/encell.

Plats: Högskolan för lärande och kommunikation i Jönköping.

Folkbildning och musik i fokus på Mimerkonferensen 2017

2017 års Mimerkonferens genomförs på Nordiska folkhögskolan i Kungälv

VÄLKOMNA till Mimers årliga forskarkonferens den 7-8 november 2017 som i år arrangeras i samarbete med Utbildningsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet och Nordiska folkhögskolan i Kungälv. Vid konferensen uppmärksammas särskilt relationen mellan musik och bildning. Såväl innanför som utanför den institutionaliserade folkbildningen har musikskapande och

musikutövande en bildande karaktär. I samtliga studieförbund organiseras musiklärande i en omfattning som är unik vid internationell jämförelse. Vid olika folkhögskolor finns musikprogram, där vissa har kommit att erhålla så hög status att det talas om hur musikhögskol utbildning numera nästan blivit ett krav

för att bli antagen. Här finns med andra ord ett spänningsfält mellan det elitistiska och mer amatöristiska, mellan konstnärlig professionalism och en tradition inom folkbildningen där alla människor, i demokratisk anda, ska få möjlighet att ta del av och utöva såväl klassisk som folklig kultur. Vid konferensen kommer vi genom paneler och gäster belysa olika dimensioner av musik som bildning, men

också hur de kreativa lärprocesser som ofta förknippas med musicerandet förhåller sig till traditionell skolutbildning och ideal om anställningsbarhet.

Konferensen vänder sig både till forskare och till forskningsintresserade praktiker. Forskare inbjuds som vanligt att bidra med paper (ca 5-15 sidor) som berör folkbildning i vid bemärkelse. Det är en arbetskonferens och därför välkomnas texter som speglar pågående forskning i olika stadier. Möjligheten att bidra med ett kortare PM (en A4-sida) kring projekt eller idéer om forskning är öppen för både forskare och folkbildare.

Deadline för texter är den 6:e oktober och de skickas till henrik.nordvall@liu.se. Konferensen kommer att hållas på Nordiska folkhögskolan i Kungälv som ligger ca 20 km norr om centrala Göteborg. Vi startar kl. 13.15 på tisdagen den 7:e november och avslutar med fika kl. 15.10 på onsdagen (8/11).

Ytterligare information finns tillgänglig på: www.liu.se/mimer.

NORDISK KONFERENS DIREKT EFTER MIMERKONFERENSEN:

Hur kan forskning om folkhögskolan utvecklas i Norden och i respektive länder?

Allt större fokus och intresse finns kring den nordiska folkhögskoletraditionen i dagens samhälle. De senaste åren har fler forskare tagit sig an frågor om folkhögskolan och dess studerande. Vid denna konferens inbjudes forskare och representanter från praktikfältet i de nordiska länderna för att diskutera hur forskning om folkhögskolan kan byggas upp och utvecklas. Hur ser läget ut i respektive land och vad kan göras gemensamt för att stärka forskning om folkhögskolan?

Konferensen, som påbörjas strax efter Mimerkonferensen, startar kl.

16.00 den 8:e november och avslutas kl. 15.00 den 9:e november. Till skillnad från Mimerkonferensen bygger denna konferens inte på insända paper utan är tänkt som ett forum för strategiska samtal mellan forskare och folkhögskoleföreträdare. Aktuell information finns tillgänglig på www.liu.se/mimer.

Kontaktperson för frågor och anmälan: Gerhard Holmgren, gerhard.holmgren@folkbildning.net.

Arrangörer: Nordiska folkhögskolerådet i samverkan med Mimer. Plats: Nordiska folkhögskolan i Kungälv.

Nordiskt doktorandsymposium

DOKTORANDSYMPOSIET är en förkonferens till Mimers forskarkonferens och vänder sig till doktorander som i sina forskningsprojekt studerar folkbildning/folkeoplysning i vid bemärkelse oavsett akademisk disciplin. Symposiumet, som syftar till att uppmuntra kontakter och idéutbyte mellan doktorander/forskarstuderanden i Norden, startar kl. 13:00 måndagen den 6:e november och slutar innan lunch tisdagen den 7:e. För frågor och anmälan, kontakta Sofia Österborg Wiklund, sfia.osterborg.wiklund@liu.se.

- ▶ **Aagård, Martin m fl** (2016). *Bildning då – nu – sen*. Stockholm: Atlas.
- ▶ **Andersson, Per, Fejes, Andreas & Sandberg, Fredrik (red.)** (2016). *Recognition of prior learning: research from around the globe*. London: Routledge.
- ▶ **Arvidsson, Alf** (2016). *Musik, ritual och plats: lokal tillhörighet i Holmsund under 1980-talet*. Umeå: Umeå universitet, institutionen för kultur- och medievvetenskaper.
- ▶ **Dahlberg-Grundberg, Michael** (2016). *Digital media and the transnationalization of protests*. Diss. Umeå : Umeå universitet, 2016.
- ▶ **Edquist, Samuel & Berg, Anne** (2016). Demokratens födelse: demokratisk fostran i svensk folkbildning 1830–1940. Resultatdialog 2016. (s. 23–27). Stockholm: Vetenskapsrådet.
- ▶ **Gougoulakis, Petros** (2016). Popular Adult and Labor Education Movement in Sweden—History, Content, Pedagogy. *International Labor and Working-Class History*, 90, 12–27.
- ▶ **Gustavsson, Bernt** (2017). *Tänkande om existensens villkor: Från tidiga livsfilosofier till senare tids existentialister*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.
- ▶ **Harding, Tobias & Nørholm Lundin, Anna** (2016) *Kulturens Bildningsverksamhet: Ett nytt studieförbunds väg in i folkbildningen*. Stockholm: Folkbildningsrådet.
- ▶ **Håkansson, Peter & Söderman, Johan** (2016). *The Non-Denominational Church as Fertile Soil: Musical Enculturation and Interests to Play Musical Instruments*. *The Finnish Journal of Music Education*, 19(2), 17–29.
- ▶ **Jansson, Jenny** (2016). Class Formation in Sweden and Britain: Educating Workers. *International Labor and Working-Class History*, 90, 52–69.
- ▶ **Milles, Karin** (2016). "Vi måste öva upp och ta mod till oss, enda sättet att sedan bli dugliga väljare": strategiskt kommunikationsarbete inom den kvinnliga rösträttsrörelsen. *Språk och stil*, 26, 130–160.
- ▶ **von Kotze, Astrid, Walters, Shirley & Luckett, Thembi** (2016). Navigating our way: A compass for popular educators. *Studies in the Education of Adults*, 48(1), 96–114.
- ▶ **Obrenović Johansson, Sanja** (2017). *Från kombifeminism till rörelse: kvinnlig serbisk organisering i förändring*. Diss. Huddinge: Södertörns högskola, 2017.
- ▶ **Söderman, Johan & Westvall, Maria** (2017). Community Music as folkbildning: A study of a Finnish Cultural Association in Sweden. *International Journal of Community Music*, 10(1), 45–58.
- ▶ **Tarasova, Ekaterina** (2017). *Anti-nuclear movements in discursive and political contexts: between expert voices and local protests*. Diss. Huddinge: Södertörns högskola, 2017.
- ▶ **Toth, Emese. R., Guttman, Sandy, Kimura, Andie, & Quinn, Therese**. (2016). Expanding the Boundaries of Museum Studies: Popular Education through Engagement with Hidden Histories of Organising and Activism. *Journal of Adult and Continuing Education*, 22(2), 199–215.
- ▶ **Werner, Petra** (2016). *Ett medialt museum: lärandets estetik i svensk television 1956–1969*. Diss. Huddinge: Södertörns högskola, 2016.
- ▶ **Westvall, Maria** (2016). *Musiker och folkbildare: fem porträtt av musiker som började sin bana inom militärmusiken*. Möklinta: Gidlund.

Har du tips på ny litteratur för Publicerat-listan eller på planerade aktiviteter av intresse för vårt Kalendarium? Eller vill du gratis få Mimerbladet skickat till dig? Hör av dig till henrik.nordvall@liu.se.

- 23–24 MARS:** Vestlunddagarna med temat "Folkets röst – ett hot mot demokratin?" Se www.vestlunddagarna.org.
- 3–5 MAJ:** Adult education in the age of global mobility: 7th Nordic Conference on Adult Education and Learning. Plats: Jönköping University. Arr: Encell och Mimer. Se info s. 3.
- 20 SEPT:** Folkbildningens forskningsdag. Arr: FFFF, Mimer m fl. Plats: Bryggarsalen, Stockholm.
- 12–14 OKT:** ESREA Network on Gender and Adult Learning. 2017 conference on "Gender - Diversity – Intersectionality. (New) Theories and Policies in Adult Education". University of Koblenz-Landau, Germany.
- 2–4 NOV:** ELHN Conference 2017. 31 mars är deadline för abstract till sessionen *Knowledge is power*. Workers' Education for Emancipation. Se afhmt.hypotheses.org/1880.
- 6–7 NOV:** Doktorandsymposium anordnat av Mimers nordiska doktorandnätverk. Se info s. 3.
- 7–8 NOV:** Mimers årliga forskarkonferens. Plats: Nordiska folkhögskolan. Arr: Mimer, Nordiska folkhögskolan och Göteborgs universitet. Se info s. 3.
- 8–9 NOV:** Nordisk konferens om folkhögskoleforskning. Arr: Nordiska folkhögskolerådet och Mimer. Plats: Nordiska folkhögskolan i Kungälv. Se info på s. 3.

Folkligt musicerande i Holmsund

Folkligt musicerande och produktion av gemenskap(er) står även i fokus för Alf Arvidssons nya skrift (2016) *Musik, ritual och plats: Lokal tillhörighet i Holmsund under 1980-talet*. Arvidsson återvänder till teman och material som samlades in i samband med hans avhandling *Sågarnas sång* (1991) men bidrar här med en mer samtida och lokalhistorisk betraktelse över det folk-

liga musicerandet i sågverksamhället Holmsund. Det överordnade argumentet som Arvidsson lyfter fram är att musikaliska ritualer har en avgörande betydelse för upplevelsen av tillhörighet och identitet. I *Musik, ritual och plats* (2016) är dock det partikulära, kontextuella och lokalhistoriska med Holmsunds musikliv framskrivet starkare än i dess historiska förlaga. Om amatör-

musiken i Holmsund tidigare var en integrerad del av ett litet modellsamhälle och ett folkrorelsebygge betraktas den på 1980-talet alltmer som ett exempel på att "det finns några på orten som gör något". Intressant är också iakttagelsen att ortens litenhet framtvingar genreöverträdelser och ett funktionellt och situationsbundet musikideal.

Erik Nylander